

Terminitöö teooria ja tööriist

Mari Vaus
Eesti Keele Instituut | EKI

11.06.2024

eki.ee

Tööriist

- koostamiskeskond

Ekilex

- keeleportaal

Sõnaveeb

- EKI ÜHENDSÕNASTIK
- 2025. aastal uus ÕIGEKEELSUSSÕNARAAMAT
- EKI TERMINIBAAS ESTERM
- OSKUSSÕNASTIKUD

üle 100 terminibaasi (mh biokeemia, kokandus, aiandus, spaaterminoloogia, tuumaenergia, meditsiin, sõjandus, rahvatants, purjetamine, valgustehnika)

- ÜHISOTSING

Termini- baasid Sõna- veebis

- [Aianduse terminibaas](#)
- [Ajaloolise mööbli terminibaas](#)
- [Akadeemilise väljendusoskuse terminibaas](#)
- [Andmeanalüüsi ja statistika oskussõnastik](#)
- [Arheoloogia terminibaas](#)
- [Arhitektuuri oskussõnastik](#)
- [Betonkonstruktsioonide terminibaas](#)
- [Biokeemiasõnastik](#)
- [Botaanika terminibaas](#)
- [Eesti E-tervise SA terminibaas](#)
- [Eesti rahvatantsu oskussõnastik](#)
- [Eesti-vene-eesti õigusterminoloogiabaas](#)
- [Eesti-vene-inglise spaaterminid](#)
- [Eesti-vene töötervishoiu ja -ohutuse terminibaas](#)
- [Eesti viipekeele meditsiiniterminid](#)
- [Ehitiste projekteerimise terminibaas](#)
- [EKI terminibaas Esterm](#)
- [Elektrotehnika](#)
- [Entomoloogia terminibaas](#)
- [Etenduskunstide terminibaas](#)
- [E-õppe terminid / E-learning terms](#)
- [Filmikunsti terminibaas Filmterm](#)
- [Filosoofia terminibaas](#)
- [Folkloorsete uskumusolendite sõnastik](#)
- [Foneetika sõnastik](#)
- [Geneetika terminibaas](#)
- [Geoloogia terminibaas](#)
- [Geomorfoloogia terminibaas](#)
- [Geriaatria terminibaas](#)
- [Hambatehnika terminibaas](#)
- [Hümnoloogia terminibaas](#)
- [Ida mõtteloo leksikon](#)
- [Ihtüoloogia terminibaas](#)
- [Immunoloogia terminibaas](#)
- [Juuksuritöö terminibaas](#)
- [Kaugseire terminibaas](#)
- [Keemiaterminite baas](#)
- [Kognitiivse keeleteaduse terminibaas](#)
- [Kokanduse terminibaas](#)
- [Kooliinformaatika terminibaas](#)
- [Koolisõnastikud 2005–2010](#)
- [Koomiksi terminibaas](#)
- [Kosmosetehnoloogia](#)
- [Kriisijuhtimise terminibaas](#)
- [Kriisinõustamise terminibaas](#)
- [Kristluse sõnastik](#)
- [Käsitööteaduse oskussõnad](#)
- [Kõite ja konserveerimise terminibaas](#)
- [Küberfüüsikalise süsteemitehnika terminibaas](#)
- [Limnoloogia sõnastik](#)
- [Linguae, maailma keeled, kirjad ja rahvad](#)
- [Logopeedia terminibaas](#)
- [Loomakasvatuse terminibaas](#)
- [Loomanimetuste terminibaas](#)
- [Loomaparasitide nimistu](#)
- [Loomi kaasavate organisatsioonide terminibaas](#)
- [Masinaehituse ja energiatehnoloogia protsesside juhtimine](#)
- [Matemaatika terminibaas](#)
- [Materjalitehnika terminibaas](#)
- [Meditsiinifüüsika terminibaas](#)
- [Mesindusleksikon](#)
- [Metalliaabits](#)
- [Meteoroloogia ja klimatoloogia terminibaas](#)
- [Metroloogia terminibaas](#)
- [Militerm | sõjanduse, julgeoleku- ja kaitsepoliitika terminibaas](#)
- [Montessori pedagoogika terminisõnastik](#)
- [Muuseumitöö terminibaas](#)
- [Muusikateraapia seletav sõnastik](#)
- [Nahkhiirte terminibaas](#)
- [Norra-eesti meditsiinisõnastik](#)
- [Nüüdismuusika terminibaas](#)
- [Onomastika oskussõnastik](#)
- [Organisatsioonikäitumise terminibaas](#)
- [Parasitoloogia terminibaas](#)
- [Patsiendiohutuse terminibaas](#)
- [Poliitika ja valitsemise sõnastik](#)
- [Projektijuhtimise terminibaas](#)
- [Purjetamise terminibaas](#)
- [Põllumajandusloomade tõugude terminibaas](#)
- [Raamatukogusõnastik](#)
- [Rahanduse oskussõnastik](#)
- [Rahvatervishoiu sõnastik](#)
- [Rakubioloogia terminibaas](#)
- [Riigi Teataja seadustes määratletud terminid \(legaaldefiniitsioonid\)](#)
- [Riigi Teataja terminisõnastik](#)
- [Robotika terminibaas](#)
- [Rohepöörde ja ringmajanduse terminibaas](#)
- [Ruumilise keskkonna planeerimise terminibaas](#)
- [Semiootika terminibaas](#)
- [Sisearhitektuuri terminibaas](#)
- [Sisekaitse terminibaas](#)
- [Skeemiteraapia terminisõnastik](#)
- [Supervisiooni terminibaas](#)
- [Tallinna linnavalitsuse terminibaas](#)
- [Teatriterminite baas](#)
- [Teehoolde terminibaas](#)
- [Teenuste valdkonna terminibaas](#)
- [Tegevusteraapia terminibaas](#)
- [Tekstiilmaterjalide terminibaas](#)
- [Tervise Arengu Instituudi tervisesõnastik](#)
- [Tervishoiu terminibaas](#)
- [Toiduohutuse, loomatervise ja loomade heaolu terminibaas](#)
- [Toiduteadus ja -tehnoloogia](#)
- [Tolliterminite baas](#)
- [Tootmistehnika ja -süsteemide terminibaas](#)
- [Tsöliaakia ja gluteenivaba toitumise terminid](#)
- [Turismi terminibaas](#)
- [Tuumaenergia ja kiirguskaitse terminibaas](#)
- [Tänapäevafolkloori terminibaas](#)
- [Usundiloo terminibaas](#)
- [Valgustehnika terminibaas](#)
- [Vene keel Eestis](#)
- [Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse terminibaas](#)
- [Vibulaskmise terminibaas](#)
- [Õendus- ja ämmaemandusterminite kogu](#)

Üldkeel ja oskuskeel

Oskuskeel on täpsem: meditsiinikeeles *hematoloogiline uuring hemogramm 5-osalise leukogrammiga (B-CBC-5Diff)* → üldkeeles *üldverepilt*

Erinev tähendus: merenduses *parvlaev* → üldkeeles *praam*

Kujutäpsustus: õiguskeeles *päränd* → üldkeeles *pärändus*

Oskuskeel

- erialasel suhtlemisel kasutatav keel, mida kasutatakse teaduses, kunstis ja muudel aladel
- seotud mingi eriala, valdkonnaga
- terminivara

Üldkeel

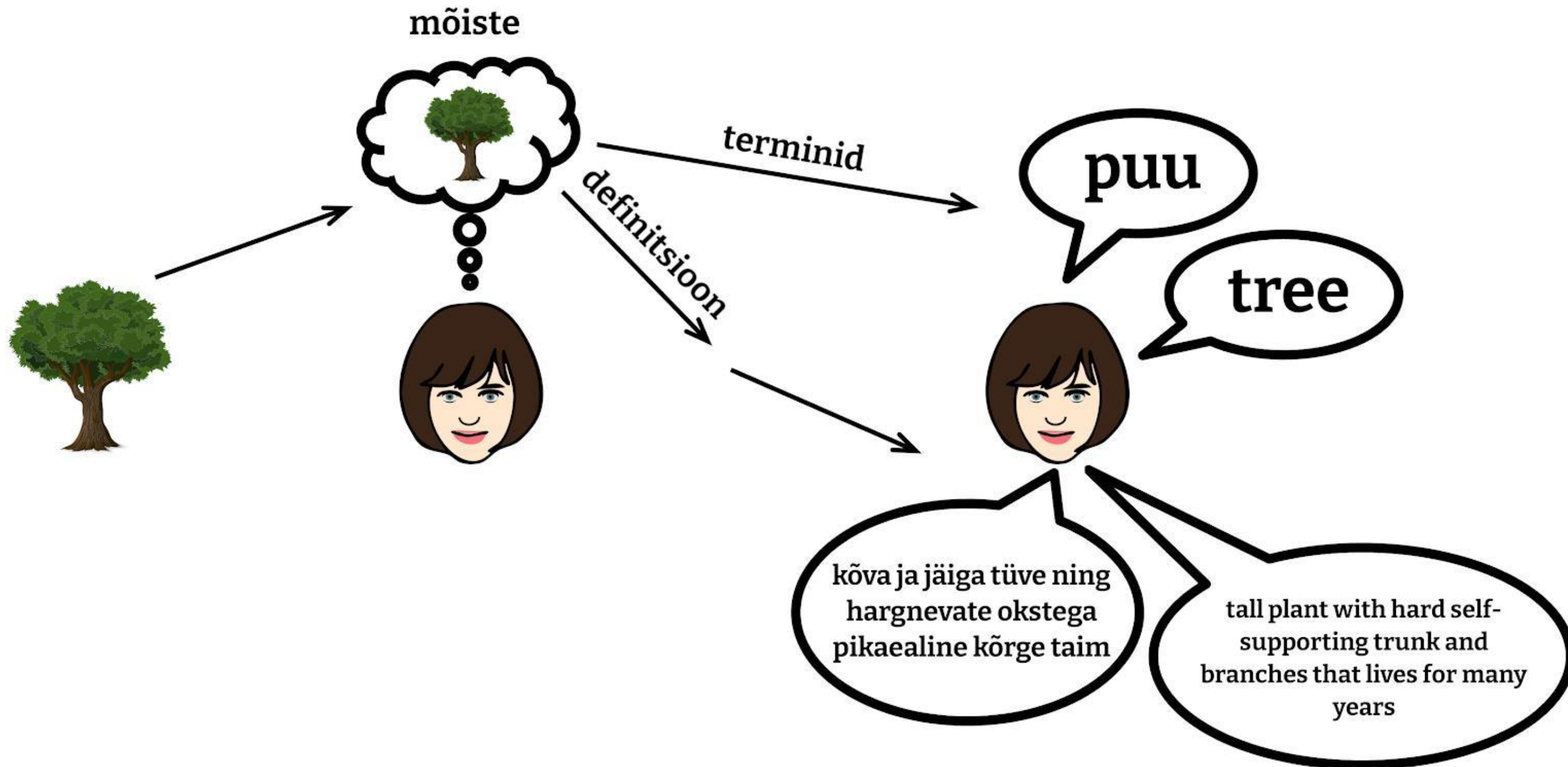
- keele üldtarvitatav osa, mida harilikult vastandatakse oskuskeelele
- kasutavad kõik keelekõnelejad vanusest, ametist, haridusest, elupaigast olenemata
- sõnade tähenduspiirid hajusad

Termin

erialast mõistet tähistav,
täpselt piiritletud
tähendusega
sõna või sõnaühend

Mõiste, termin, definitsioon

Terminibaas ja sõnaraamat

Sõnaraamatud → üldkeel
Terminibaasid → oskuskeel

- erinev ülesehitus

Termini- baas

EKI terminibaas Esterm

ID: 690540 03.05.2024

air traffic, professions & careers

et vastavat ettevalmistust ja luba omav isik, kes juhiste abil juhib õhusõiduki liikumist lennul [LTK](#)

Hea teada

- et**
- Valdkond ICAO lisade põhjal loodud klassifikaatori järgi: Lennundusspetsialistid; nende load ja pädevused
 - nimisõna
 - Staatus: kinnitatud [LTK](#)

et [piloot](#) eelistatud

[LennS-2015/10](#) , [LTK](#) , [LES](#) , [IS](#)

Näited

Õhusõiduki kapten on õhusõiduki omaniku või käitaja määratud piloot, kes juhib meeskonna tööd ja vastutab lennu ohutu kulgemise eest. [LennS-2015/10 - § 28-1](#)

Hea teada

et Kasutusel õigusaktides, erialaõpikutes. [LTK](#)

[lendur](#)

[LTK](#)

Hea teada

et Kasutusel üldkeeles. [LTK](#)

en [pilot](#)

[EASA-200](#) , [DoTT](#) , [LES](#) , [IS](#)

 OSKUSSÕNASTIKUD

EKI terminibaas Esterm

ID: 687377 29.11.2021

maritime traffic; seaborne traffic, professions & careers

et laevaliikluse piirkonna olusid tundev isik, kes annab kaptenile nõu laeva navigeerimiseks
[MSOS-2012/06 - § 58-1](#)

en a person duly qualified to steer ships in and out of a harbour, or wherever navigation requires local knowledge [OED](#)

Hea teada

et Loots ei või olla lootsitava laeva laevapere liige. [MSOS-2012/06 - § 58-1](#)

et **loots**
[MSOS-2012/06](#) , [MRL](#)

Näited

Lootsi kvalifikatsiooniastmed jagunevad järgmiselt: 1) sadamaloots – laevade lootsimine sadama akvatooriumil; 2) mereloots – laevade lootsimine lootsimispiirkonna ulatuses sõltuvalt lootsi kutsetunnistusele kantud piirangutest; 3) vanemmereloots – laevade lootsimine lootsimispiirkonna ulatuses ilma piiranguteta; 4) avamereloots – laevade lootsimine väljaspool lootsimispiirkonda Läänemere ulatuses. [MSOS-2012/06 - § 58^2-2](#)

en **pilot**
[OED](#)

Termini-
baas

Termini- baas

EKI terminibaas Esterm

ID: 733286 03.05.2024

air traffic

et õhusõiduki liikumisparameetreid muutma või säilitama [LTK](#)

en to operate, control, or guide an aircraft or spacecraft from within the vehicle so as to move in three-dimensional flight through the air or space [DoTT](#)

Hea teada

- et**
- Valdkond ICAO lisade põhjal loodud klassifikaatori järgi: Lennutegevus
 - tegusõna
 - Staatus: kinnitatud [LTK](#)

et juhtima eelistatud

[LTK](#) , [LES](#)

õhusõidukit juhtima

[LTK](#)

en control

[LES](#)

fly

[TER-PLUS](#)

[pilot](#)

[DoTT](#) , [TER-PLUS](#)

ru управлять

[LES](#)

Sõna- raamat

Summary **Definitions** Synonyms Pronunciation Collocations Conjugations Senten ▶

Definition of 'pilot'

pilot

Word Frequency ●●●●●

Collins COBUILD

(paɪlət)

Word forms: plural, 3rd person singular present tense **pilots** , present participle **piloting** , past tense, past participle **piloted**

1. COUNTABLE NOUN **A2**

A **pilot** is a person who is trained to fly an aircraft.

He spent seventeen years as an airline pilot.

...fighter pilots of the British Royal Air Force.

Synonyms: airman, captain, flyer [*old-fashioned*], aviator [More Synonyms of pilot](#)

2. COUNTABLE NOUN

A **pilot** is a person who steers a ship through a difficult stretch of water, for example the entrance to a harbour.

3. VERB

If someone **pilots** an aircraft or ship, they act as its pilot.

He piloted his own plane part of the way to Washington. [VERB noun]

Mõistepõhisus ja sõnapõhisus

terminibaasid

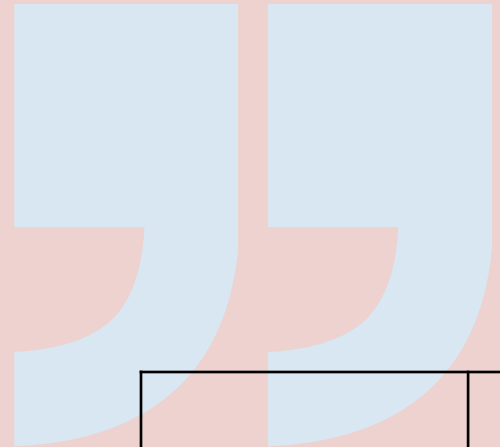
1 kirje = 1 mõiste = 1 tähendus

terminid (sh sünonüümid, vananenud ja ebasoovitavad terminid)

üldkeelesõnaraamatud

1 kirje = 1 sõna koos kõigi tähendustega

sõnad (st samakujulised, kuid eri tähendustega sõnad)

Mõistepõhine vaade

		Definitsioon	Terminid
1. kirje		teepõõsa kuivatatud lehed ja pungad joogi valmistamiseks	tee tea чай
2. kirje		teelehtedest valmistatud jook	tee tea чай

Sõnapõhine vaade

Sõnaveeb Eesti Keele Instituut

tee

EST MENÜÜ

See on ka vorm sõnast tegema Keel Kõik keeled Sõnakogud Kõik sõnakogud Ehk mul veab Tagasiside

et tee käämiseks ja sõitmiseks kasutatav ...	et tee teepõõsa kuivatatud lehed ja pung...	en tee (golfis:) tikk, millele avalöögil aseta...	et tee-	et tee the entire surface of any way or st...	et tee the dried and prepared leaves of a...	et
---	--	--	---------	--	---	----

et tee nimisõna 02.11.2023

EKI ÜHENDSÕNASTIK 2024

1 et teepõõsa kuivatatud lehed ja pungad joogi valmistamiseks

Sünonüümid teepuru

- en tea
- fr thé
- ru чай
- uk чай

Näited

Selle kannu peale läheb paar lusikatäit teed.

1.1 et teelehtedest valmistatud jook

Sünonüümid teevesi KÕNEKEELNE

- en tea
- fr thé
- ru чай
- uk чай

Näited

Tee sai liiga kange.

Mine keeda teed!

Aurav tee.

Naabersõnad

roheline tee | hea | kuum ...

Sõnavormid

Muuttüüp 26

tee	teed
tee	teede
teed	teesid

Näita tabelina

Sõna seosed

(seda kirjeldust ei ole)

Ühendid

Aafrika punane tee, Earl Grey tee, masala tee, must tee, pole minu tassike teed

...

Veel sarnaseid sõnu

teelaud, tõmmis, teejoomine, teepuru, teepõõsas

...

Võimalikud vasted

EKI ühendsõnastik annab sõnale *tee* kuus eri tähendust:

1 teepõõsa kuivatatud lehed ja pungad joogi valmistamiseks;

1.1 teelehtedest valmistatud jook;

1.2 (söögikorra kohta, kus juuakse teed) teejoomine;

1.3 (vastava teetaime, teepõõsa kohta);

2 muude taimede kuivatatud osad joogi või tõmmise valmistamiseks;

2.1 muudest taimedest valmistatud jook (tõmmis)

Terminibaas ja sõnaraamat (1)

nt *valgustaja*

- EKI ühendsõnastik 2024:
valgustuse ja valgustusefektide tegija
(nt teatris, filmivõtetel)
- Teatriterminite baas:
tehniline töötaja, kes tegeleb
valguskujunduse ülesehitamise ja
tehnilise teenindamisega, (eel)salvestab
ja töötleb valgusrežiid

Terminibaas ja sõnaraamat (2)

nt *kontekst*

esineb mitmes valdkonnas, mõiste sisu erinev

ÜLDKEEL (EKI LEKSIKOGRAAFID, EKI KEELEKORRALDAJAD):

EKI ÜHENDSÕNASTIK 2024

1 objekti, tegevust, sündmust ümbritsev üldine taust, mis aitab seda objekti vm mõista

OSKUSKEEL (TERMINIKOMISJONID, EKI TERMINOLOOGID):

OSKUSSÕNASTIKUD

[Arheoloogia terminibaas](#)

arheoloogilise objekti keskkond ja tema seos teiste arheoloogiliste objektidega

[Projektijuhtimise terminibaas](#)

kõikehõlmav kogum sisemistest ja välistest faktoritest, mis mõjutavad või määravad projekti vajaduse või selle pakilisuse

[Sisearhitektuuri terminibaas](#)

sisearhitektuuris koosneb kontekst uuesti kasutusele võetava hoone ümber valitsevatest tingimustest, mis võivad olla kas vahetud või kaugemad ajas ja ruumis ning neil võib olla uuele interjööri erinev mõju

[Semiootika terminibaas](#)

lokaalne tähenduslik (märgiline) ümbrus ja eelnevus, millest märk (tekst, semiootiline nähtus jne) sõltub

[EKI ühendterminibaas Esterm](#) valdkond: Linguistics - Language & Literature, terminology, terminology databases

tekstiosa, mis võimaldab mõista sellesse kuuluva sõna või lause tähendust

et **kontekst** nimisõna

📅 05.05.2024

📖 EKI ÜHENDSÕNASTIK 2024

1 et objekti, tegevust, sündmust ümbritsev üldine taust, mis aitab seda objekti vm mõista

Sünonüümid taust, foon, tagapõhi, tagaplaan, tagataust

- fr contexte
- ru КОНТЕ́КТ
- uk КОНТЕ́КТ

Näited

- Rääkisime Eestist Euroopa kontekstis.
- Olen Võrust pärit, nii et Baltikumi kontekstis olen mägede poeg.
- Rait vaatas etendust isadepäeval koos oma tütreaga, see oli eriline kontekst.

...

Naabersõnad

erinev **kontekst** | rahvusvaheline | ajalooline ...

2 et sõnad ja laused, mis ümbritsevad mingit (uuritavat) sõna, lauset vm keelelist üksust ning aitavad seda mõista

Sünonüümid kaastekst HARV

- fr contexte
- ru КОНТЕ́КТ
- uk КОНТЕ́КТ

Näited

- Sõna tähendus selgub kontekstist.
- Ära rebi mu sõnu kontekstist välja.
- Vali konteksti sobiv sõna.

📖 OSKUSSÕNASTIKUD

Sõnavormid ⓘ

Muuttüüp 22e

- kontekst kontekstid
- konteksti kontekstide
- konteksti kontekste ~ kontekstisid

🔗 Näita tabelina

Sõna seosed ⓘ

(seda kirjeldust ei ole)

Ühendid ⓘ

(seda kirjeldust ei ole)

Veel sarnaseid sõnu ⓘ

tagataust, kaastekst, taust, seos, ühendus
...

Võimalikud vasted ⓘ

Päritolu ⓘ

(seda kirjeldust ei ole)

Sama sõna EKI teistes sõnastikes

Projektijuhtimise terminibaas

ID: 570752 14.11.2023

projektijuhtimine, valitsemine

et kõikehõlmav kogum sisemistest ja välistest faktoritest, mis mõjutavad või määravad projekti vajaduse või selle pakilisuse [EU Projektijuhtimise... - alusel](#), [P3M, 2019](#)

en the overall set of organisational (internal) and external factors that influence or determine the need for the project and its urgency [EL projektijuhtimise metoodika](#)

seotud mõiste [probleem](#), [üldine eesmärk](#), [otsene eesmärk](#)

et [kontekst](#)

[P3M toimkond](#)

nimisõna

Näited

Kuigi projekt keskendus õpetajate arengule vanglahariduse kontekstis, on tulemused kasutatavad ka laiemalt täiskasvanuõppes tervikuna

en [context](#)

[EU Projektijuhtimise...](#)

Sisearhitektuuri terminibaas

ID: 571530 14.11.2023

et sisearhitektuuris koosneb kontekst uuesti kasutusele võetava hoone ümber valitsevatest tingimustest, mis võivad olla kas vahetud või kaugemad ajas ja ruumis ning neil võib olla uuele interjöörile erinev mõju [SAPi põhjal](#)

en In interior architecture the context consists of the conditions surrounding the building to be reused. These conditions may be in close proximity or far away and have a variety of impacts upon the new interior [BIA CE](#)

et [kontekst](#)

[SAP](#)

en [context](#)

[BIA](#)

Semiootika terminibaas

ID: 575033 14.11.2023

culture & civilisation, keel, kirjandus, linguistic philosophy

et lokaalne tähenduslik (märgiline) ümbrus ja eelnevus, millest märk (tekst, semiootiline nähtus jne) sõltub

[Semiootika - sub KONTEKST](#)

Terminoloogiatöö

mõistete ja nende tähiste
süsteemaatilise kogumise,
kirjeldamise, töötamise ja
esitusega seotud töö

- <https://ekilex.ee>
- **kasutajakonto vajalik**
- **sõnakogude koostamiseks** (toetusesaajad töötavad üldjuhul Ekilexis)
- **litsents CC-BY 4.0**
- **kasutusjuhend** (kuidas kontot teha, terminibaas luua ning selles tööle hakata) <https://keeleinstituut.github.io/ekilex/>
- **Ekilex ja kirjete koostamine** <https://terminoloogia.ee/ekilex-kirjete-koostamine/>
- **korduma kippuvad küsimused (KKK)** <http://terminoloogia.ee/kkk/>
- **kasutajatugi (tehnilised küsimused)** kasutajatugi@ekilex.ee

- <https://sonaveeb.ee/>
- **ilma registreerimiseta**
- **Ekilexis koostatud terminibaasid on avalikult kättesaadavad keeleportaalis Sõnaveeb** (lisaks info EKI sõnakogudest)
- **igal sõnakogul oma maandumisleht**, kus saab kirjeid sirvida, vt nt <https://sonaveeb.ee/ds/ait>
- **sõnakogude nimekiri ja kontaktid** rubriigis „Portaalist” valida „Sõnakogud”, vt <https://sonaveeb.ee/collections>
- **Sõnaveebi tagasiside laekub Ekilexi**, vt <https://ekilex.ee/wwfeedback>
- 2022 aprillis 41 000 unikaalset kasutajat, 2023 veebruaris 66 000 unikaalset kasutajat, **2024 märtsis 112 165 unikaalset kasutajat**

Terminibaasi mõistekirje osised

MÕISTE PLOKK

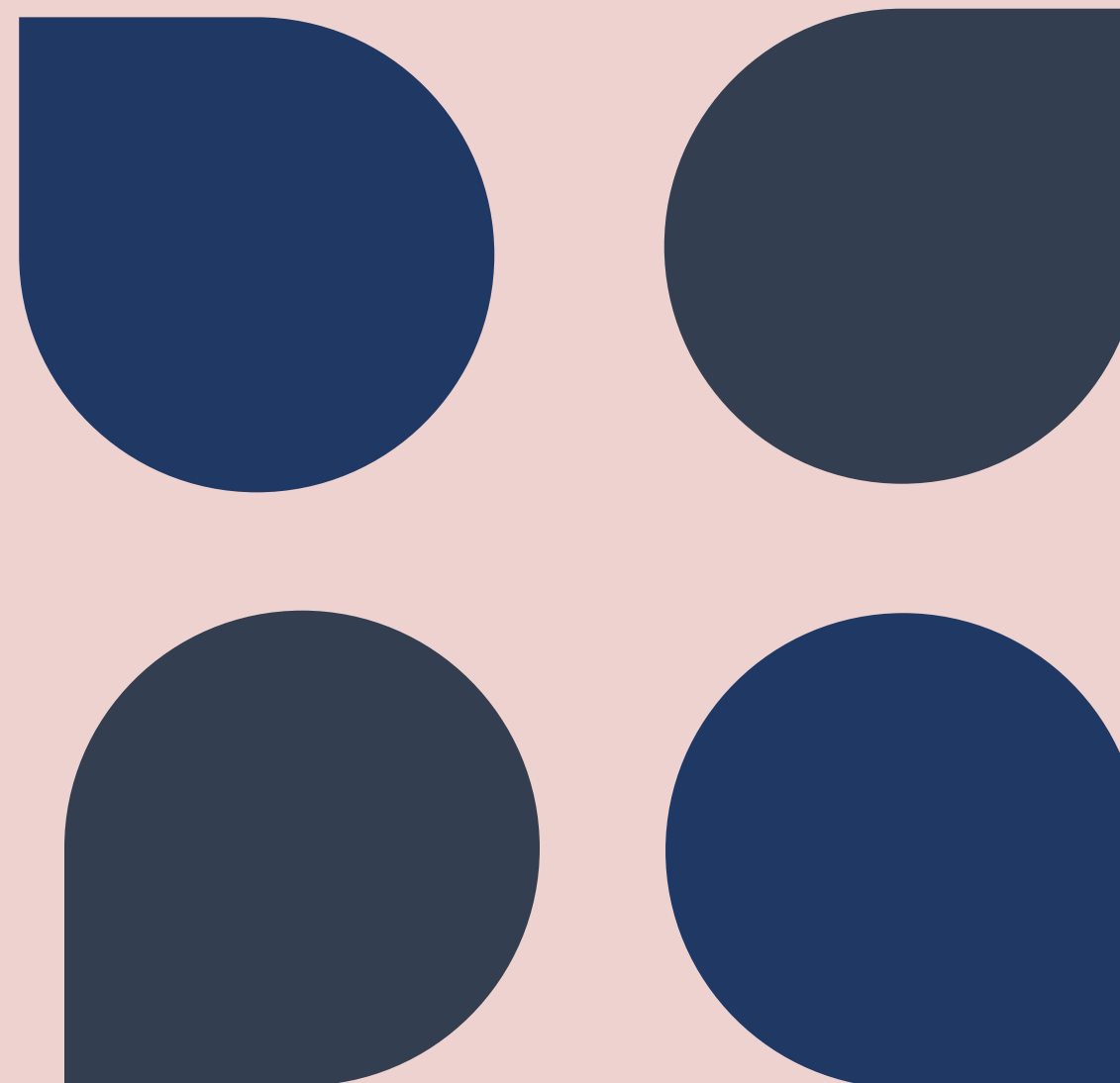
info kogu kirje kohta

- valdkond
- tähenduse seos – viited seotud mõistetele
- definitsioon (seletus)
- märkus

ILMIKUD

info terminite kohta keelte kaupa

- termin või terminid
- kontekst
- märkus

Allikaviited – nii terminite, definitsioonide kui ka märkuse või konteksti juures (allikate kohta koostatakse terminibaasis allikakirjed)

Metaandmed (andmed andmete kohta)

- mõistekirje sisestaja
- sisestamise aeg
- muutmise aeg jne (Ekilexis „logi”)

Mõistekirje Ekilexis (1)

Term: 29 Mõisteid: 10 Laadi alla Tabelivaade Kõik keeled

luure (et) eki	170421
разведка (ru) eki	
luureteenistus (et) les	434589
luure (et) les	
välisluure (et) les	
izlūkdienests (lv) les	
leire (et) arh	473874
arheoloogiline leire (et) arh	
luure (et) arh	
inspeksioon (et) arh	
arheoloogilised meetodid2	
luure (et) õtb	494821
разведка (ru) õtb	
reke (et) mil	527476
luure (et) mil	
maakuulamine (et) mil	
rekognostseering (et) mil	
kohaluure (et) mil	
reconnaissance (en) mil	
RECCE (en) mil	
RECON (en) mil	
reconnaissance (fr) mil	
RECO (fr) mil	
Aufklärung (de) mil	
Erkundung (de) mil	
IO, IS	
luure (et) mil	528393
intelligence (en) mil	
IO	

527476 Lisa termin Ühenda Dubleeri Kinnita 07.12.2023 26.02.2024 Logi

Tähenduse silt Vald kond Seletus Märkus Täheenduse atribuudid Täheenduse seos

002, 042, 075
IO - sõjategevus → luure
IS - sõjategevus → seire, avastamine ja reke

et

- tegevus, mille eesmärk on vaatluse või muude avastamismeetodite abil hankida informatsiooni vaenlase või võimaliku vaenlase tegevuse ja ressursside kohta või andmeid määratud maa-ala meteoroloogiliste, hüdrograafiliste või geograafiliste näitajate kohta *definitsioon* [AAP-6 tõlge]

en

- a mission undertaken to obtain, by visual observation or other detection methods, information about the activities and resources of an enemy or potential enemy, or to secure data concerning the meteorological, hydrographic, or geographic characteristics of a particular area *definitsioon* [AAP-6] [NATOTerm]

et

- SÕNAUS-2014 (Mitteavalik)
- Rekke liigid on objekti-, marsruudi- ja maa-alareke. (Avalik) [TÖÖRÜHM]

en

- Forms of reconnaissance include route reconnaissance, zone reconnaissance, area reconnaissance, and reconnaissance in force. (Avalik) [FM 101-5-1]

CONCEPT_ID 2311
SOURCE_FILE militerm-aap.xml

525237	õhureke (et) [mil] [eelistatud]	seotud (täheendus/mõiste)
540550	võimaldavad tegevused (et) [mil] [eelistatud]	seotud (täheendus/mõiste)
527591	marsruudireke (et) [mil] [eelistatud]	seotud (täheendus/mõiste)
554994	luureteave (et) [mil] [eelistatud]	seotud (täheendus/mõiste)
527739	luureallikas (et) [mil] [eelistatud]	seotud (täheendus/mõiste)
525258	agent (et) [eki , esterm , ety , les , mer , mil , õtb] [eelistatud]	seotud

Mõistekirje Ekilexis (2)

Term: 29 Mõisteid: 10 Laadi alla Tabelivaade Kõik keeled

☒ luure (et) eki	170421
☒ разведка (ru) eki	
☐ luureteenistus (et) les	434589
☐ luure (et) les	
☐ välisluure (et) les	
☐ izlūkdienests (lv) les	
☒ leire (et) arh	473874
☐ arheoloogiline leire (et) arh	
☒ luure (et) arh	
☒ inspeksioon (et) arh	
arheoloogilised meetodid2	
☒ luure (et) õtb	494821
☒ разведка (ru) õtb	
☒ reke (et) mil	527476
☒ luure (et) mil	
☒ maakuulamine (et) mil	
☒ rekognostseering (et) mil	
☒ kohaluure (et) mil	
☒ reconnaissance (en) mil	
☒ RECCE (en) mil	
☒ RECON (en) mil	
☒ reconnaissance (fr) mil	
☒ RECO (fr) mil	
☒ Aufklärung (de) mil	
☒ Erkundung (de) mil	
IO, IS	
☒ luure (et) mil	528393
☒ intelligence (en) mil	
IO	

et			
reke	eelistatud AINULT KUI MITU TERMINIT	Militerm riigikaitseterminite andmebaas	ÖS selgitab Sisemärkus
Sõnaliik	s - nimisõna, substantiiv		
Ilmiku märkus	et • 2014. aasta sõjandussõnade võistluse uudistermin (vrd ingl lühend RECCE). Liitsõnades tuleb tähele panna, et täiendosa on omastavas käändes, seega on grammatiliselt korrektsed vormid "rekkeüksus", "rekkegrupp", "rekkeettekanne". [TÖÖRÜHM]		
luure	endine, vananenud	Militerm riigikaitseterminite andmebaas	ÖS selgitab Sisemärkus
Allikaviide	[INSE-TERM] [KAMI-TERM] [NATO-MAPR] [SÕJA-VÄRK]		
Ilmiku märkus	et • "Luure" ei ole ingliskeelse termini "reconnaissance" vastena täpne, kuid on veel kasutusel liitsõna osana (nt marsruudi-, maa-ala- ja objektiluure). Soovitav on eelistada terminit "reke". [KOMISJON]		
maakuulamine	endine, vananenud	Militerm riigikaitseterminite andmebaas	ÖS selgitab Sisemärkus
rekognostseering	väldi	Militerm riigikaitseterminite andmebaas	ÖS selgitab Sisemärkus
Allikaviide	[SÕJA-VÄRK]		
kohaluure	väldi	Militerm riigikaitseterminite andmebaas	ÖS selgitab Sisemärkus
Allikaviide	[Luure kui pusle IX, 2009]		
Ilmiku märkus	et • "Kohaluure" on eksitav vaste: rekke liigid on marsruudi-, maa-ala- ja objektireke, "kohaluure" tekitab vääraseose maa-ala luurega.		

Terminibaasi mõistekirje osised

valdkond

- eriteadmuse aineala
- soovitame Lenochi klassifikaatorit

definitsioon

- mõiste esitus kirjeldava lausungiga, mille abil teda eristatakse sugulasmõistetest
- Ekilexis avaneb „seletused” alt

kontekst

- mõistet või tähise kasutamist illustreeriv tekst
- Sõnaveebis „näide”

märkus

- terminiartikli mis tahes osa kohta lisateavet andev lausung
- nt mõiste märkus, definitsiooni märkus, ilmiku märkus (avalikud ja mitteavalikud)

allikaviide

- terminiandmete allikdokumenti näitav teave terminiartiklis
- nt termini, definitsiooni, konteksti, märkuse juures

seletus

– koondnimetus erinevate mõiste tähendust seletavate kirjelduste kohta

Valida üks: definitsioon, selgitus või lühivihje

definitsioon

– mõiste oluliste tunnuste lühike täpne esitus

Definitsioon kirjeldab lühidalt ja täpselt mõiste sisu lähima üldmõiste ja oluliste eristustunnuste kaudu ehk annab sisumääratluse.

- *elutähtis teenus*

definitsioon: teenus, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist või teise elutähtsa teenuse või üldhuviteenuse toimimist

Definitsioon võib anda ka mahumääratluse. Mahu kaudu defineeritakse siis, kui sisudefinitsioon oleks liiga raskepärane. Mahudefinitsioon loetleb kõik need alluvad mõisted, mis mõistesüsteemis seisavad samal liigitustasemel.

- *halogeen*

definitsioon: Halogeen on fluor, kloor, broom, jood või astaat.

Definitsioonidest Ekilexis (2)

selgitus

– mitte kasutada, kaob peagi terminoloogide vaatest

lühivihje

– mõistet piiritlev täpsustus

- Andmeanalüüsi ja statistika oskussõnastik: *agregeerima*, lühivihje: *andmete kohta*
- Purjetamise terminibaas: *tagurpidi*, lühivihje: *käigu kohta*

Lühivihje asemel kasutada valdkonna välja, koostada definitsioon või lisada märkus. Lühivihje on seletuse alaliik, kuid pole päris definitsioon, annab mingit liiki lisainfot. Lühivihje võib baasi lisada siis, kui seda tüüpi info jaoks pole muud sobivat välja.

NB! ÜSi definitsioone terminibaasides ei kasutata, kuna Sõnaveebis kuvatakse ÜSi ja terminibaase nüüd niikuinii kõrvuti, ÜSi definitsiooni võib kohandada ja täpsustada, aga siis tuleks allikaviites näidata, et definitsioon on koostatud ÜSi põhjal

NB! VORMISTUS Üks lause. Algab väikese tähega, lõpeb punktita. Lisada allikaviide.

Märkustest Ekilexis (1)

Märkus – Märkus annab lisainfot. Märkust on võimalik lisada **mõiste, definitsiooni või termini kohta**. Märkuse saab märkida mitteavalikuks.

Mõiste märkus – lisainfo mõiste kohta

Lisainfo, mis annab teavet nähtuse (mõiste) kohta. Näiteks võib võrrelda mitut lähedalt seotud mõistet, et tuua välja olulised seosed teiste mõistetega või juhtida tähelepanu nende erinevustele.

(Termini märkus tuleb lisada ilmiku märkuse väljale.)

Näited: [aedaster](#); [Eestimaa Looduse Fond](#)

Definitsiooni märkus – lisainfo definitsiooni kohta

Lisainfo, mis kommenteerib või täiendab definitsiooni või on sellega muul moel tihedalt seotud, nt pärineb samast allikast. Sellele väljale sobib lisada ka näiteid (mitte näitelauseid).

(Kogu mõiste kohta käiva info lisame mõiste märkuse väljale.)

Näited: [lühisekkumine](#); [harilik mais](#)

Ilmiku märkus – lisainfo termini kohta

Lisainfo, mis on seotud terminiga või kommenteerib terminit. Näiteks põhjendus termini väärtusoleku kohta või lisainfo selle kohta, kes termini esimest korda kasutusele võttis. Paralleelterminite puhul võib märkus täpsustada seda, mis ringkonnas emb-kumb termin kasutusel on.

Näited: [karu](#), [poinsettia](#); [domeriit](#)

Märkustest Ekilexis (2)

Mitteavalikud märkused – mitteavalik lisainfo sisekasutuseks

Lisainfo, mida avalikkusega jagada ei soovita. Näiteks mõistega seotud probleemkohad. Mitteavalik märkus on nähtav ainult kasutajale, kellel on konkreetse baasi muutmisõigus. Mitteavalikku märkust ei saa lisada terminibaasi, mille muutmisõigust koostajal ei ole. Kõikide sõnakogude muutja rollis näeb ka teiste terminibaaside mitteavalikku infot. Mitteavalik märkus Sõnaveebis ei paista.

Näited (nähtavad ainult vastava baasi õigustega):

mitteavalik mõiste märkus: [hüpertooniatõbi](#)

mitteavalik definitsiooni märkus: [raudteevedu](#)

mitteavalik ilmiku märkus: [algosläng](#)

Tähenduse sisemärkus – kõigile nähtav lisainfo sisekasutuseks

Lisainfo mõiste kohta. Ekilexis kõigile nähtav. Näiteks tagasiside jätmiseks ja sõnakogude vaheliseks kommunikatsiooniks. Saab lisada nii enda kui ka teistesse terminibaasidesse (st see ei sõltu sõnakogu muutmisõigusest). Sisemärkus Sõnaveebis ei paista.

Näited: [Euroopa Legaalmetroloogiaühendus](#), [a](#), [eelkultuur](#)

Keelendi sisemärkus – kõigile nähtav lisainfo sisekasutuseks

Lisainfo termini kohta. Ekilexis kõigile nähtav. Näiteks tagasiside jätmiseks ja sõnakogude vaheliseks kommunikatsiooniks. Keelendid on kõigile baasidele ühised, s.t et keelendi sisemärkus on samuti kõigile baasidele ühine. Keelendi sisemärkust saab lisada nii enda kui ka teistesse terminibaasidesse (st see ei sõltu sõnakogu muutmisõigusest). Sisemärkus Sõnaveebis ei paista.

Näited: [väärisoliviõli](#)

NB! VORMISTUS Täislause. Algab suure tähega, lõpeb punktiga. Ühele märkuseväljale võib lisada mitu lauset.
Lisada allikaviide.

Terminite väärtusolekud (1)

Väärtusolek – **hinnang termini sobivuse kohta**. Kasutatakse valdkonna terminoloogia ühtlustamiseks.

Järjestada mõistekirjes: **eelistatud, ettepanek, küsitav, endine, väldi**

eelistatud

– **sobivaim termin**

Sobivaim termin, mis on valdkonnas kasutusel ja heaks kiidetud. Märgitakse, kui ühes keeles on sama mõiste kohta esitatud mitu terminit.

Näide: [aedgladiool](#)

Terminite väärtusolekud (2)

ettepanek

– pakutud termin

Termin, mille kasutuses ei ole veel kokku lepitud või mille kasutus ei ole veel juurdunud või uus termin, mis on loodud tõlkimise või teksti koostamise käigus.

Näide: [kaasatus sotsiaalmeedias](#)

küsitav

– madala usaldusväärusega termin

Termin, mille sobivuses valdkonna eksperdid või terminibaasi koostaja on kahtleval seisukohal ning mis seetõttu vajab uurimistööd, või termin, millel puudub kasutus usaldusväärses või originaallallikas (nt otsetõlge).

Näide: [kunstkärg](#)

Terminite väärtusolekud (3)

endine

– varasem termin

Termin, mis on olnud varem mõiste kohta kasutusel, kuid mille asemel on käibel uuem termin. Ei pruugi olla otseselt vale. Selliselt märgitakse vananenud terminid või ka näiteks asutuste ja organisatsioonide nimetused, mida kas enam ei eksisteeri või mis on ümber korraldatud. Soovitav on lisada märkuse väljale lisainfot, nt mis asjaoludel või mis ajast on termin endine.

Näide: [raudteeveoteenus](#)

väldi

– ebasoovitav termin

Termin, mida mõiste kohta kasutatakse, aga ei soovitata kasutada. Hea tava on lisada märkuse väljale põhjendus, miks termin on ebasobiv, ebatäpne või eksitav.

Näide: [laomajandus](#)

Terminite väärtusolekud (4)

- **Usaldusväärsust ja seda tähistavaid tärne** terminite juurde ei lisa, selle asemel kasutada madalale usaldusväärsusele viitamisel **väärtusolekut „küsitav“**
- **Registreid „vananenud“ ja „ajalooline“** (ajalooline mõiste, vt nt *kontroll-lipik*) terminoloogide vaates ei kasuta, need kõik märkida **väärtusolekuga „endine“**
- **Sünonüümseid termineid** ei tähista **väärtusolekuga „mööndav“**, jäävad väärtusolekuta
- Ei kasuta **väärtusolekut „variant“**

register „uus 2024“

kasutame tähenduses **uudistermin**, st **vaadeldava mõiste jaoks moodustatud uus termin**.
“Uus 2024” võib tähistada uut mõistet või vana sõna, mida kasutatakse uues tähenduses
(nt *hiir*)

NB! VORMISTUS Iga termin eraldi väljale, väikese algustähega, ainsuses, saksa või prantsuse keele puhul artikleid terminiväljale ei lisa

Allikakirje Ekilexis (1)

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **18371**

Lühike kuju **Harrik, 2020**

Pikk kuju

Harrik, A. (2020). Enneolematu! Klõpsulõksud püüavad lugejaid huvilünkadega. ERR, 19. oktoober. <https://novaator.err.ee/1148704/enneolematu-klopsuloksud-puuavad-lugejaid-huvilunkadega>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **18292**

Lühike kuju **The New York Times, 2017**

Pikk kuju

How We Define Clickbait (Which We Do Our Best to Avoid). (2017). The New York Times, July 21. <https://www.nytimes.com/2017/07/21/reader-center/clickbait.html>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Otsi viiteid

Logi

Allika id **16962**

Lühike kuju **MTTK**

Pikk kuju **Materjalitehnika terminoloogiakomisjon**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Organisatsioon/terminikomisjon**

Allikakirje Ekilexis (2)

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **64026**

Lühike kuju **RdtS-2023/06/62**

Pikk kuju **Raudteeseadus. Riigikogu. RT I, 30.06.2023, 62. <https://www.riigiteataja.ee/akt/130062023062>**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **63984**

Lühike kuju **Investeerimisühingu, investeerimisühingu emaettevõtja ..., 2022**

Pikk kuju

Investeerimisühingu, investeerimisühingu emaettevõtja ja välisriigi investeerimisühingu filiaali aruannete sisu, koostamise metoodika ja esitamise kord. Rahandusministri määrus nr 40. RT I, 16.09.2022, 14. <https://www.riigiteataja.ee/akt/116092022014>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **18704**

Lühike kuju **32003R1831/ET**

Pikk kuju

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1831/2003, 22. september 2003, loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta (EMPs kohaldatav tekst). 32003R1831. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32003R1831>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Allikakirje Ekilexis (3)

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **65188**

Lühike kuju **EVS-EN 16907-2:2018**

Pikk kuju **EVS-EN 16907-2:2018. Mullatööd. Osa 2: Materjalide klassifitseerimine. Eesti Standardikeskus. <https://www.evs.ee/et/evs-en-16907-2-2018>**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **59559**

Lühike kuju **Jefimova, 2023**

Pikk kuju

Jefimova, D. (2023). Mägi materjalid. Konrad Mägi maalide haprusest tehniliste uuringute valguses. Magistritöö. Eesti Kunstiakadeemia, muinsuskaitse ja konserveerimise osakond. <https://digiteek.artun.ee/download/newwin-download/oid-10142/10142.pdf?what=orig&show=1>

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **65304**

Lühike kuju **Keskkonnaministeerium**

Pikk kuju **Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg. <http://www.envir.ee/>**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Ühenda

Eemalda allikas

Otsi viiteid

Logi

Allika id **65225**

Lühike kuju **Euroopa kalad, 2006**

Pikk kuju **Miller, P., J. ja Loates, M., J. (2006). Euroopa kalad. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus**

Mitteavalik kommentaar

Avalikkus **Avalik**

Tüüp **Dokument**

Allikakirje meelespea

- kui on teada põhilised allikad, mida terminibaasis kasutate, siis **alustada allikakirjete koostamisest**
- allikakirjete vormistuskokkulepped on muutunud
 - **koostada bibliokirje (pikk kuju) ja viide (lühike kuju)**
 - **kasutada APA (American Psychological Association) viitamismalli ja järgida Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi viitamisjuhendit <https://uhiskond.ut.ee/et/sisu/uti-viitamisjuhend>** (võib proovida vormistamisel kasutada viitehaldussüsteemi Zotero abi)
 - **lubatud on ka teised viitamisjuhendid, kui valdkonnas kasutatakse muud**, kuid soovitame APAt
 - mõned erinevused APA ja EKI malli vahel
 - **allika vaatamise kuupäeva ei lisa**
 - **alati lisada veebiaadress** (veebiaadressi lõppu punkti ei lisa)
 - **lühiviite ümbert jätta ära sulud**
 - **kursiiv pole kohustuslik**
 - **koostada EKI antud malli järgi Riigi Teataja ja EUR-Lexi õigusaktide allikakirjed**
- **allikakirje numbrit enam allikaviitena ei kasuta**, allikaviide võiks olla läbipaistvam
- **allikakirje tehakse terve teose kohta**, mitte iga peatüki või lehekülje kohta eraldi
- mõistekirjetesse **allikaviite juurde saab lisada ka siseviited** (nt kui teete allikakirje ravimiseaduse kohta, siis mõistekirjes saab siseviitena lisada paragrahvi numbri)
- **allikad on kõikide terminibaaside jaoks ühised**, st et juhul, kui allikakirje sobib, võib oma mõistekirjetesse lisada ka teiste koostajate poolt lisatud allikaid. Kui allikakirje mingil põhjusel ei sobi, siis võib teha uue
- **terminikomisjonidele** viitame nii nagu enne, st **võib ise välja mõelda lühinime** (nt MTTK, VEVÕTK)
- näidiskirjeid vt ka KKKst <https://terminoloogia.ee/ufaq/kuidas-koostada-allikakirjet/>

Mõistekirje kontrollnimekiri

- **detailemad nõuded mõiste- ja allikakirjetele**
- **põhidokument, millest Ekilexis kirjete koostamisel lähtuda**

vt EKI veebilehel terminoloogia rubriigis

<https://portaal.eki.ee/tegevusvaldkonnad/2490-terminikirje-kontrollnimekiri.html>

Samast leiab ka

- terminiallikad <https://portaal.eki.ee/tegevusvaldkonnad/2470-terminiallikad.html>
- terminitöö teabeallikad <https://portaal.eki.ee/tegevusvaldkonnad/2469.html>
- **terminibaasi koostaja meelespea**

<https://terminoloogia.ee/wp-content/uploads/2024/05/terminibaasi-koostaja-meelespea.pdf>

NB! Selleks, et näha paremas tulbas olevaid näiteid sõnastiku- ja terminibaasisüsteemist Ekilex, logige palun enne Ekilexi sisse ja valige otsingukasti kõrvalt kõik sõnakogud.

+	Terminibaasi kirje	Näide
	Iga mõiste kohta on ainult üks kirje	
	Kirjes esitatud info käib ühe mõiste kohta	
	Kui sama termin tähistab kahte või enamat mõistet, siis on nende kohta koostatud eraldi kirjed	Ekilexis <i>nukuteater</i>
	Valdkond	Näide
	Lisada valdkond või valdkonnad iga kirje puhul	
	Seosed	Näide
	Omavahel seotud mõisteid näidatakse tähenduse seosega	Ekilexis <i>vastuvõtukriteeriumid</i>
	Termin	Näide
	Ühel terminiväljal on ainult üks termin, st et sünonüümid, vananenud ja mittesoovitavad terminid ning lühendid on eraldi terminiväljadel, välditud on nende esitamist sulgudes	Ekilexis <i>luure</i>
	Termin võib koosneda mitmest sõnast	<i>vähimruutude meetod</i>
	Termini kirjapilt vastab õigekirjareeglitele	<i>akudrell ja akutrell – trell on puur, drell on riidesort, seega õige on akutrell</i>
	Termin algab üldjuhul väikese tähega, v.a kui suure algustähe kasutamist näevad ette algustähereeglid	<i>Archimedese spiraal, Downi sündroom</i>
	Termin on esitatud ainsuses, v.a kui termin esineb tekstides alati mitmuses	Ekilexis <i>chives</i>
	Nimisõnade puhul ei ole lisatud terminiväljal termini ette artiklit (<i>der, die, das, le, la</i>)	mitte <i>die Alkalibiene</i> vaid <i>Alkalibiene</i>
	Tegusõnade puhul ei ole lisatud terminiväljal termini ette <i>to, zu</i>	mitte <i>to denote</i> vaid <i>denote</i>
	Ühe kirje terminid on samast sõnaliigist, st mitte tegu- ja nimisõnad läbisegi	mitte <i>interpretation</i> – tõlgendama, interpreteerima vaid <i>interpretation</i> – tõlgendus, interpretatsioon ning <i>interpret</i> – tõlgendama, interpreteerima

	Definitsioon	Näide
	Definitsioon on selge ja ühemõtteline, üldjuhul üksainus lause	<i>kindel periood aastaringist, mis on määratud päikesekiirguse juurdevooluga ja sellest tingitud kindlate ilmastikutingimustega</i> Ekilexis <i>aastaaeg</i>
	Definitsioonis on esitatud defineeritava olemasolevad, mitte puuduvad tunnused	<i>lehtpuu:</i> mitte <i>puu, mis ei ole okaspuu</i> vaid <i>heitlehine või igihaljas lehtedega puu</i>
	Definitsioonis on juba defineeritud mõistetele viitamisel kasutatud soovitatavaid termineid, vältitud ebasoovitavaid või vananenud termineid	
	Definitsiooni täiendav märkus on lisatud eraldi väljale	Ekilexis <i>biolokatsioon</i>
	Iga kirje defineerib ainult üht mõistet	
	Kirjes esinevad selgitamist vajavad mõisted on defineeritud omaette kirjetes	
	Ühel definitsiooniväljal on ainult üks definitsioon	mitte <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse südame- ja veresoonkonna ehitust ja talitlust ning kaasasündinud ja omandatud haigusi ning tegeldakse südamehaiguste ennetamise, diagnoosimise ja raviga; meditsiinivaldkond, kus uuritakse, ennetatakse, diagnoositakse ning ravitakse südame- ja veresoonkonnahaigusi</i> vaid 1. välja definitsioon: <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse südame- ja veresoonkonna ehitust ja talitlust ning kaasasündinud ja omandatud haigusi ning tegeldakse südamehaiguste ennetamise, diagnoosimise ja raviga</i> 2. välja definitsioon: <i>meditsiinivaldkond, kus uuritakse, ennetatakse, diagnoositakse ning ravitakse südame- ja veresoonkonnahaigusi</i> Ekilexis <i>kardioloogia</i>

Definitsiooni koostamisel on lähtutud mõistesüsteemist ja toodud välja kõik olulised tunnused, mille poolest mõiste eristub naabermõistetest (lähedastest mõistetest)	
Definitsioonis on kasutatud sama sõnaliiki kui termini puhul: tegusõna on defineeritud tegusõna või tegusõnafraasi abil, nimisõna nimisõna kaudu	<i>aklimatiseerimine - kaugematest piirkondadest sissetoodud taimede kohandamine uute keskkonnaoludega</i> Ekilexis <i>aklimatiseerimine</i>
Definitsioonis ei ole kasutatud defineeritava mõiste kohta käivat terminit ega sünonüümi või lühendit	
Definitsiooni alguses ei ole kasutatud selliseid tegusõnu nagu <i>on, tähendab, viitab, kirjeldab ...</i>	
Definitsioon on esitatud ainsuses, definitsioon algab väikese tähega ja lõpus punkti ei ole	
Definitsiooni alguses ei ole korratud defineeritavat terminit	mitte <i>looma kaasav lugemisprogramm on programm, mille raames loetakse loomale raamatut ette selleks sobivas keskkonnas kindla aja jooksul, eesmärk on luua turvaline atmosfäär ning seeläbi toetada lugema õppimist ja ettelugemist, pakkuda lugemisega seotud eduelamusi ning suurendada huvi raamatute ja lugemise vastu</i> vaid <i>programm, mille raames loetakse loomale raamatut ette selleks sobivas keskkonnas kindla aja jooksul, eesmärk on luua turvaline atmosfäär ning seeläbi toetada lugema õppimist ja ettelugemist, pakkuda lugemisega seotud eduelamusi ning suurendada huvi raamatute ja lugemise vastu</i> Ekilexis <i>looma kaasav lugemisprogramm</i>

	Kontekst	Näide
	Kontekst sisaldab selgitavat infot mõiste ja seda tähistava termini kasutuse kohta või näitab termini seost selle kasutusala	Ekilexis <i>varrasnukk</i>
	Kontekstiväljal on esitatud tekstilõik, mis sisaldab ka terminit ennast	<i>Lõhnravi tõhusamaid vahendeid on lõõgastav ja lõdvestav aroommassaaž, mida tehakse aroomiõlidega.</i> Ekilexis <i>aroommassaaž</i>
	Allikaviited	Näide
	Definitsioonile, kontekstile ja märkusele on lisatud allikaviide	Ekilexis <i>kestvuslavastus</i>
	Iga allika kohta on loodud allikakirje	
	Kasutatud või tsiteeritud on usaldusväärseid allikaid	
	Termini allikatele on viidatud allikaviite väljal	Ekilexis <i>mall</i> Ekilexis <i>akuutne toksilisus</i>
	Allikaviite välja pole kasutatud muu info esitamiseks, näiteks termini saamisviisi kirjeldamiseks (ladinakeelne termin, etümoloogia)	

Kontrollnimekirja on koostanud Eesti Keele Instituudi terminoloogid, kasutades järgmisi allikaid:

Sue Ellen Wright, Gerhard Budin. Handbook of Terminology Management: Volume 2: Application-Oriented Terminology Management. Amsterdam: John Benjamins, 2001.

Heidi Suonuuti. Guide to Terminology. Nordterm 8. Helsinki: Tekniikan Sanastokeskos, 2001.

Terminibaasi koostaja meelespea (1)

Termin

Põhimõte	✓ Tee nii	⊗ Ära tee nii
Üldjuhul väikese algustähega	hõberemmelgas	Hõberemmelgas
Üldjuhul ainsuses	hõberemmelgas	hõberemmelgad
Ühel väljal üks termin	hõberemmelgas hõbepaju	hõberemmelgas, hõbepaju
Terminiväljal ei kasuta sümboleid (komad, semikoolonid, sulud, tärn, kaldkriips)	hõberemmelgas hõbepaju	hõberemmelgas, hõbepaju (hõbe)remmelgas hõberemmelgas/hõbepaju
Kõik terminid kirjes samast sõnaliigist	istutustaim istik	istutustaim istutama

Terminibaasi koostaja meelespea (2)

Definitsioon

Lisa alati, kui võimalik.

Põhimõte	✓ Tee nii	⊗ Ära tee nii
Üldjuhul üks lause	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. <i>definitsioon</i> (Avalik)
Algab väikese tähega, lõppeb punktita	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	Pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. <i>definitsioon</i> (Avalik)
Ei alga terminiga	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	hõberemmelgas on pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)
Ei alga tegusõnadega <i>on, tähendab, viitab, kirjeldab</i> jmt	pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)	on pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu <i>definitsioon</i> (Avalik)

Terminibaasi koostaja meelespea (3)

Lisainfo, täpsustused

Põhimõte	✓ Tee nii	⊗ Ära tee nii
Märkused märkuseväljale	<p>Ilmiku märkus et </p> <ul style="list-style-type: none">Hõberemmelga nimi tuleneb tema lehtede alaosa värvusest. (Avalik)	<p>pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Hõberemmelga nimi tuleneb tema lehtede alaosa värvusest. definitsioon (Avalik)</p>
Kasutusnäited kontekstiväljale	<p>Kontekst </p> <ul style="list-style-type: none">Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. (Avalik)	<p>pajuliste sugukonda paju perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. definitsioon (Avalik)</p>
Lisa informatiivne kontekst	<p>Kontekst </p> <ul style="list-style-type: none">Hõberemmelgas on niiskete kasvukohtade taim ja vajab palju kasvuruumi. (Avalik)	<p>Kontekst • vaata seda hõberemmelgat seal (Avalik)</p>
Väärtusolekud (endine, eelistatud) väärtusoleku väljale	<p>rand-linnurohi </p> <hr/> <p>rand-kirburohi endine, vananenud</p>	<p>tatraliste sugukonda kirburohu perekonda kuuluv üheaastane rohttaim (varem rand-kirburohi) definitsioon (Avalik)</p>

Mida uue termini loomisel silmas pidada?

Enne uue termini loomist tuleks veenduda, et mõistet tähistav termin on tõesti puudu, st

- heita pilk juba olemasolevatesse terminiallikatesse (terminiallikate kohta saab lugeda: Kairi Janson, Mari Vaus. [In vitro rakuvaba transkriptsioon ehk Kui teksti vallutavad terminid](#). Eesti Keeletoimetajate Liidu aastaraamat 2021, lk 16–21. Tartu: Grano Digital)
- vaadata üle valdkonda reguleerivad tähtsamad dokumendid, õigusaktid
- vajadusel ja võimalusel suhelda kolleegidega, erialaliitudega, riigiasutustega, võtta ühendust teiste terminikomisjonidega (kontaktid leiab Sõnaveebist <https://sonaveeb.ee/collections>)

Kui on selge, et uus termin tuleb luua, siis

- määrata valdkond või alamvaldkond
- jälgida ega samakujuline termin pole juba teises tähenduses kasutusel mõnes teises või külgnevas valdkonnas
- teha selgeks mõiste sisu
- jälgida kuhu paigutub mõiste mõistesüsteemis, kuidas haakub nt ülem- ja alammõistetega

Mõistesüsteem

- **Mõisted paigutuvad süsteemi ja on omavahel seotud.**

nt iga pilveliik on kindel **mõiste** – kui kõrgel asub, kui paks, millest koosneb, mis sademeid toob – ja kuulub pilvede **mõistesüsteemi**

- Kõiki neid mõisteid tähistavad **terminid**.

- **Põhisõna juurde moodustuva sarja ühtne vormistus:**

nt pilved

Pilvedel on kindlad liigid, mis on paigas rahvusvahelise liigituse järgi.

I. Ülemised pilved 1) kiudpilved 2) kiudrünkpilved 3) kiudkihtpilved

II. Keskmised pilved 4) kõrgrünkpilved 5) kõrgkihtpilved

III. Alumised pilved 6) kihtrünkpilved 7) kihtpilved 8) kihtsajupilved

IV. Vertikaalsuunas arenevad pilved e konvektsioonipilved 9) rünkpilved

10) rünksajupilved e äikesepilved

” Mõistete omavahelised seosed (1)

Jaotuskriteerium: suhted teiste mõistetega

ülemmõiste, laiem mõiste – mõiste, mis on soomõiste või tervikumõiste
alamõiste, kitsam mõiste – mõiste, mis on liigimõiste või osamõiste

soomõiste – laiema mõistesisisuga mõiste soo-liigisuhtes

liigimõiste – kitsama mõistesisisuga mõiste soo-liigisuhtes

nt 'auto' on ülemmõiste ja 'sõiduauto' on alamõiste

nt 'sõna' on ülemmõiste ja 'omadussõna' on alamõiste

nt 'sõna' ja 'auto' on soomõisted, 'omadussõna' ja 'sõiduauto' liigimõisted

Mõistete omavahelised seosed (2)

Jaotuskriteerium: suhted teiste mõistetega

tervikumõiste, kogumõiste – tervikuks loetav mõiste osa-tervikusuhtes

osamõiste – terviku üheks koostisosaks loetav mõiste osa-tervikusuhtes

nt 'välissein' (püsttarind, mis eraldab hoone sisemuse väliskeskkonnast)

kui tervikumõiste on ülemmõiste, aga 'välisseina kate' kui osamõiste

(välispinda kattev vooder, isolatsiooni- ja viimistluskihid) on tema

alamõiste

kaasalluv mõiste – alamõiste, millel on sama lähim ülemmõiste ja sama jaotuskriteerium, mis on vaadeldavas mõistesüsteemis mingil teisel mõistel

nt 'sõiduauto' ja 'veoauto' on mõlemad 'auto';

'nimisõna', 'omadussõna', 'arvsõna' ja 'asesõna' on kõik 'käändsõna'

Mõistete omavahelised seosed (3)

Jaotuskriteerium: mõistega hõlmataivate objektide arv

ainikmõiste – mõiste, mis vastab ainult ühele objektile

nt 'Saturn', 'Eiffeli torn'. Ainikmõisteid väljendavad tavaliselt nimed.

üldmõiste – mõiste, mis vastab kahele või enamale objektile, mis moodustavad ühiste omaduste tõttu mingi rühma

nt 'ehitis' on üldmõiste, mis hõlmab hooned (ehitised, millel on siseruumid) ja rajatised (nt kõrgepingeliinid, puuraugud, spordiväljakud, tammid, teed)

• Terminoloogias jälgitakse veel erinevat tüüpi suhteid:

assotsiatiivsuhteid (haridus ja õpetamine, küpsetamine ja ahi)

järjesuhteid (tootmine ja tarbimine)

ajasuhteid (kevad ja suvi)

põhjussuhteid (tuumaplahvatus ja radioaktiivne sadestus)

Tähenduse seosed Ekilexis

Mõistete omavahelisi seoseid näitame Ekilexis **tähenduse seosega**.

NB! Tähenduse seose loomist alusta mõiste plokist.

Mõistete vahel seoste näitamiseks ära vali termini juurest ilmiku seost.

- **seotud (täendus/mõiste)** – st täpsustamata tähenduse seos
- **soomõiste**
- **liigimõiste**
- **tervikumõiste**
- **osamõiste**
- **ülemmõiste**
- **alamõiste**

- **duplikaadikandidaat**

Milline on hea termin? (1)

- ühetähenduslik
- täpne
- selge
- läbipaistev
- väljendab mõnda mõistele iseloomulikku tunnust
- süsteemne
- lühike
- ei pea tingimata olema üks sõna ja võib olla ka tegusõna

Milline on hea termin? (2)

- meeldejääv
- kergesti hääldatav
- sobiv tuletiste saamiseks, moodustusalus
- lihtsasti tekstides kasutatav
- juurdunud
- ajakohane
- rahvusvahelisi sõnu ei pea tingimata vältima
- otsetõlget pigem vältida

Kuidas alustada? (1)

Lua sõnakogu (Ekilexis „sõnakogude haldus“, vt <https://ekilex.ee/datasets>)

- täita tabel (terminibaasi nimi, kirjeldus ja kontaktid, valdkonna klassifikaator, valdkonnad, keeled)
- märkida sõnakogu avalikuks

The screenshot shows the Ekilex dataset management interface. On the left, there is a sidebar with the title "Sõnakogude haldus" and a list of existing datasets. The main area is a form for creating a new dataset. The form includes fields for "Sõnakogu kood", "Nimi", "Tüüp" (set to "Terminibaas"), "Kirjeldus ja kontaktid (Sõnaveebis nähtav)", "Lisainfo ja kontaktid (Sõnaveebis mitteavalik)", "Sõnakogu pilt/logo", "Valdkonna klassifikaatori päritolu" (set to "lenoch"), "Valdkonnad" (set to "Vali sõnakogus olevad valdkonnad"), and "Keeled" (set to "Vali sõnakogus kasutatavad keeled"). There are also checkboxes for "Nähtav" and "Avalik" (checked). At the bottom of the form are "Salvesta" and "Katkesta" buttons. On the right, there is a table of existing datasets with columns for "Info ja kontaktid", "Nähtav", "Avalik", and "Peremees". The table lists several datasets, including "ait", "avt", "aso", "arh", "aos", "bks", "bot", "ett", and "mab".

Kood	Nimi	Tüüp	Kirjeldus ja kontaktid (Sõnaveebis nähtav)	Lisainfo ja kontaktid (Sõnaveebis mitteavalik)	Sõnakogu pilt/logo	Valdkonna klassifikaatori päritolu	Valdkonnad	Keeled	Nähtav	Avalik
ait	Aianduse terminibaas	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
avt	Akadeemilise väljendusoskuse terminibaas	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
aso	Andmeanalüüsi ja statistika oskussõnastik	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
arh	Arheoloogia terminibaas	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
aos	Arhitektuuri oskussõnastik	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
bks	Biokeemiasõnastik	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
bot	Botaanika terminibaas	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
ett	Eesti E-tervise SA terminibaas	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐
mab	Eesti keele morfoloogia andmebaas	Terminibaas				lenoch	Vali sõnakogus olevad valdkonnad	Vali sõnakogus kasutatavad keeled	☐	☐

Kuidas alustada? (2)

Uue terminibaasi loomisel tuleb täita järgmised väljad

- **Sõnakogu kood:** kolmest väiketähest koosnev lühend, mis viitab teie terminibaasile (nt „tai“)
- **Terminibaasi nimi**
- **Tüüp:** peaks jääma „Terminibaas“
- **Kirjeldus ja kontaktid (Sõnaveebis nähtav):** teave selle kohta, kes terminibaasi koostab ning mis ala terminiinfot sealt leida võib. Kirjelduse lõppu tuleks lisada kontaktisiku nimi ja meiliaadress.
- **Lisainfo ja kontaktid (Sõnaveebis mitteavalik):** kontaktisiku nimi ja meiliaadress. See väli on nähtav ainult Ekilexis sõnakogude halduses
- **Sõnakogu pilt/logo:** võib jääda tühjaks
- **Valdkonna klassifikaatori päritolu:** soovitatavalt **Lenoch**. Klassifikaator on loend valdkonnanimetustest, mida saate mõistekirjete juurde lisada. Sõnaveebi filtreerimisvõimaluste arendamist silmas pidades oleks hea, kui kõigisse Ekilexi mõistekirjetesse oleks valdkonnad lisatud.
- **Valdkonnad:** sealt saab valida juba konkreetseid valdkonnanimetusi, mida saate pärast terminibaasi loomist mõistekirjete juurde lisada. Kui esialgu ei oska valikut teha, võite valida sõnakogude haldusest ka kõik Lenochi valdkonnad: see tähendab, et igas mõistekirjes valdkonnamärgist lisades saate valida kõigi Lenochi valdkondade seast.
- **Keeled:** valida keeled, mida Ekilexi mõistekirjete sisestamiseks kasutate. Kui keelevelikut ei ole uut terminibaasi luues tehtud, ei saa terminiinfot sisestada. Kui võimalik, siis soovitame terminibaasi kanda teavet vähemalt kahes keeles.

Töölaud

[Leksikograafid](#)[Terminoloogid](#)[Sünonüümid](#)[Tõlkevasted](#)[Allikate otsing](#)[Võrgustiku otsing](#)[Kustutatud andmed](#)[Sõnakogude haldus](#)[FedTerm liidestus](#)[Klassifikaatorite haldus](#)[Siltide haldus](#)[Kasutajaõiguste haldus](#)[Muudatuste aruanne](#)[Sõnaveebi tagasiside](#)[Sõnaveebi statistika](#)

Vali roll:

EKI terminibaas Esterm (Muutja)

 [Kasutusjuhend](#) [Kasutustingimused](#)

Aktiivne roll

EKI terminibaas Esterm
(Muutja) [Vaheta](#)[Kasutaja profiili haldus](#) [Logi välja](#) [Ekilexi statistika](#)

Kuidas alustada? (3)

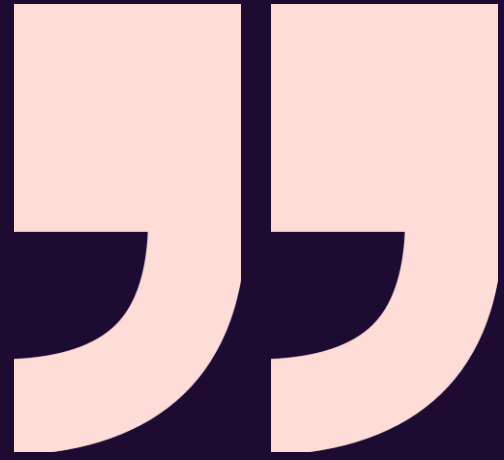
- proovikirjete tegemiseks ja katsetamiseks on **katsebaas**
- jälgi, et valitud oleks **õige roll**: katsebaasis toimeta katsebaasi muutja rollis, muidu oma sõnakogu muutja rollis
- teha võimalikult **põhjalikud kirjed**, mõeldes ka erialakaugele inimesele
- vajadusel lisada **pilte ja videoid**
- **iga infokild õigele väljale**
- vaikimisi märkida **kõik kirjed avalikuks**
 - lisada kõigepealt info, mis on teada või olemas ja avalikustada see
 - vajadusel kasutada **väärtusolekuid** „ettepanek”, „küsitav” või **silte** „vajab konsulteerimist” vms (arvestada, et silte Sõnaveebis ei kuvata)
 - kirjeid saab edaspidi alati **täiendada ja vajadusel muuta**
 - kirjeid ja termineid saab alati **kustutada**
 - **Sõnaveebi uuendatakse kord ööpäevas**

Jõudu!

Kasutatud kirjandus

- Tiiu Erelt, [Terminiõpetus](#). Tartu Ülikool. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 2007.
- [EVS-ISO 1087-1:2002](#) Terminoloogiatöö. Sõnastik. Osa 1: Teooria ja rakendus. Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus MTÜ, 2002.
- [EKI teatmik](#). Eesti õigekeelsuskäsiraamat. Toimetaja Peeter Päll. Koostanud Päll, Peeter; Raadik, Maire; Allsalu, Ülle; Hallik, Katrin; Hein, Indrek; Kasemets, Katre; Koppel, Kristina; Langemets, Margit; Leemets, Tiina; Mäearu, Sirje; Paet, Tiina; Paulsen, Geda; Risberg, Lydia; Tamuri, Kairi; Tavast, Arvi; Vaus, Mari. Tallinn: Eesti Keele Instituut 2023.
- EKI ühendsõnastik 2022. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2022.
- EKI ühendsõnastik 2023. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2023.
- EKI ühendsõnastik 2024. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2024.
- EKI terminibaas Esterm. Eesti Keele Instituut, Sõnaveeb 2024.
- Oskussõnastikud. Sõnaveeb 2022.
- Oskussõnastikud. Sõnaveeb 2023.
- Oskussõnastikud. Sõnaveeb 2024.
- [Collins Online English Dictionary](#).

Aitäh, et teete
terminitööd!

Mari Vaus mari.vaus@eki.ee